

Sygn. akt: III AUa 786/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak (spr.)

SSO del. Anna Rodak

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przy udziale zainteresowanej M. M.**
przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o objęcie ubezpieczeniem społecznym,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 8 marca 2013 r., sygn. akt: IV U 1042/12;

1. oddala apelację;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 1800,00 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt: III AUa 786/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 września 2012 roku nr (...) ZUS II Oddział w Ł. stwierdził, że M. M. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i określił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie za lata 2009, 2010 i 2011.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Sieradzu, po rozpoznaniu odwołania płatnika składek od powyższej decyzji, zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że M. M. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Spółki z o.o. w S. i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na rzecz (...) Spółki z o.o. w S. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok sądu pierwszej instancji zapadł po ustaleniu przez ten sąd następującego stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy:

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. została utworzona umową spółki z 27 października 1989 r. Od początku wspólnikami zostali M. K. – prezes zarządu, M. M. – członek zarządu i M. S. (1). Organem uprawnionym do reprezentacji spółki jest zarząd, przy czym podmiot może reprezentować dwóch członków zarządu. W skład zarządu wchodzi ponadto M. S. (2). Przedmiotem działalności spółki jest świadczenie usług medycznych - prowadzenie Niepublicznego Zespołu (...). M. K. jest zatrudniona przez spółkę na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierownika (...). W spółce nie funkcjonuje Rada Nadzorcza. Zgodnie z umową spółki zarząd jest organem wykonawczym, m.in. kieruje działalnością przedsiębiorstwa spółki reprezentuje spółkę. Zarząd zajmuje się planowaniem rozwoju spółki, sytuacją ekonomiczną i finansową spółki, zakupami o znacznej wartości, inwestycjami budowlanymi. Nie ma podziału obowiązków między wspólnikami w spółce. Posiedzenia zarządu odbywają się średnio raz na kwartał. W 2009 r. zarząd obradował w dniach: 17 stycznia, 13 i 27 czerwca, 13 sierpnia, 17 października i 17 grudnia, w 2010 r. – w dniach: 9 stycznia, 9 kwietnia, 12 czerwca, 11 i 30 grudnia, w 2011 r. – w dniach: 26 lutego, 25 czerwca i 16 września. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 31 grudnia 2008 r. ustalono wysokość wynagrodzenia na rok 2009 w związku z powołaniem i pełnieniem funkcji członków zarządu: M. K.- 15.000 zł, M. M. – 24.000 zł. Kolejną uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 31 grudnia 2009r. ustalono wysokość wynagrodzenia na rok 2010 w związku z powołaniem i pełnieniem funkcji członków zarządu: M. K.-15.000 zł, M. M. – 24.000 zł i M. S. (2) – 24.000 zł. W dalszej kolejności uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 31 grudnia 2010 r. ustalono wysokość wynagrodzenia na rok 2011 w związku z powołaniem i pełnieniem funkcji członków zarządu: M. K. - 28.000 zł, M. M. – 28.000 zł i M. S. (2) – 28.000 zł. W dniach: 1 stycznia 2009r., 1 stycznia 2010 r. oraz 1 stycznia 2011 r. doszło do zawarcia umów o dzieło pomiędzy (...) sp. Z o.o. z siedzibą w S. reprezentowaną przez M. K.-prezesa zarządu i M. S. (2) – członka zarządu a M. M. na wykonanie dzieła polegającego na pełnieniu funkcji członka zarządu stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia przez udział w posiedzeniach zarządu, przygotowanie informacji i sprawozdań z działalności spółki w zakresie spraw administracyjno-gospodarczych oraz przedstawienia ich na posiedzeniach zarządu. Za wykonanie umowy ustalono wynagrodzenie zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników.

W okresie od 8 marca do 8 maja 2012 r. ZUS przeprowadził kontrolę płatnika składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. w zakresie m.in. prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne. W wyniku kontroli stwierdzono, że płatnik składek zawierając umowy o dzieło, dokonał czynności prawnych dysymulowanych, tj. stwarzając pozór dokonania jednej czynności prawnej (umowy o dzieło) w rzeczywistości zawarł inną czynność prawną – umowy zlecenia, które stanowią tytuł do objęcia M. M. obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi. W wyniku tych ustaleń ZUS wydał skarżoną decyzję, ustalając wysokość składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej z tytułu umowy zlecenia za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r..

Zainteresowana M. M. ma prawo do emerytury.

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji, powołując się na treść art. 6 ust. 1 pkt 4 ora art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 9 ust. 4a tej ustawy oraz art. 66 ust. 1 pkt 1e ustawy z dnia 27 sierpnia 2008 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wywiódł, że osoby wykonujące pracę w ramach umów zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu. Dotyczy to również emerytów. Ustawodawca nie nakłada natomiast takiego obowiązku na osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło. Stąd zasadnicze znaczenie w sprawie miała, jak to zauważył sąd pierwszej instancji, ocena, czy w ustalonym stanie faktycznym zawarte umowy spełniają ustawowe przesłanki umowy o dzieło czy, jak wywodził organ rentowy - umowy zlecenia oraz czy umowy te wywołują skutek prawny w zakresie ubezpieczeń społecznych. Odwołując się do treści art.65 §1 k.c. oraz art. 353¹ k.c. Sąd Okręgowy uznał, że między stronami doszło w sposób dorozumiany do zawarcia umów o dzieło. Sąd Okręgowy dostrzegając bezwzględną nieważność tych umów z uwagi na treść art. 210 k.s.h. w zw. z art. 58 § 1 k.c. uznał jednak, że doszło do ich zawarcia per facta concludentia. Zdaniem sądu pierwszej instancji okoliczności sprawy wskazują jednoznacznie, że zawarte umowy o dzieło, aczkolwiek dotknięte nieważnością z uwagi na niewłaściwą reprezentację

spółki, zostały oparte na ważnych i niekwestionowanych uchwałach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników oraz zostały wykonane przez obydwie strony umowy i stąd winny rodzić skutki prawne, w tym w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy, który uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wyklucza uwzględnienia zawartych umów o dzieło zgodnie z ich treścią i wolą stron – na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. doszedł do przekonania, że należało zmienić zaskarżoną decyzję i ustalić, że M. M. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia.

Wyrok sądu pierwszej instancji zaskarżony został w całości apelacją organu rentowego. Apelacja zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi:

a/ naruszenie art. 65 § 2 k.c. art. 627 k.c. przez przyznanie prymatu zgodnej woli stron w zakresie określenia zawartej przez strony umowy, jako umowy o dzieło, gdy nie posiada, ona cech takiej umowy, przewidzianych w art. 627 k.c.,

b/ naruszenie art. 750 k.c. przez jego nie zastosowanie w sytuacji gdy czynności faktycznie wykonywane w ramach zawartej przez strony umowy, wskazują na umowę o świadczenie usług.

Powołując się na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje.

Płatnik składek (...) Spółka z o.o. z siedzibą w S. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw, chociaż zgodzić się należy z zarzutami zawartymi w petitum apelacji, a dotyczącymi naruszenia przez sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego, to jest art. 65 § 2 k.c., art. 627 k.c. oraz art. 750 k.c.

W art. 65 k.c. zostały określone ogólne dyrektywy wykładni oświadczeń woli, które stosuje się nie tylko w celu ustalenia ich treści, ale także w celu stwierdzenia, czy dane zachowanie było w ogóle oświadczeniem woli, czy dana czynność prawna doszła do skutku oraz jaki jest jej charakter prawny. W ramach dyrektyw płynących z art. 65 § 1 k.c. sąd dokonując wykładni oświadczenia woli bada również ważność czynności prawnej, w tym, czy osoba, która złożyła dane oświadczenie woli była do tego uprawniona. Sporne umowy zostały podpisane przez członków zarządu spółki prawa handlowego, będącymi jednocześnie wspólnikami spółki. Stąd też badając okoliczności, w których doszło do wyrażenia woli obu stron danej czynności prawnej, w tym przypadku umowy pomiędzy spółką a członkiem zarządu, należy sięgnąć do przepisów prawa handlowego. Po myśli art. 1 § 1 k.s.h. wszelkie sprawy dotyczące organizacji spółek prawa handlowego, w tym dotyczących organizacyjnej relacji pomiędzy organami spółki, a także czynności podejmowanych pomiędzy członkami zarządu a spółką reguluje Kodeks spółek handlowych. Natomiast zgodnie z art. 2 k.s.h w sprawach określonych w art. 1 § 1 k.s.h., a zatem również sprawach dotyczących wewnętrznej organizacji spółki i czynności podejmowanych przez poszczególne organy spółki i nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Z treści tych przepisów wynika, że przy badaniu okoliczności, w których doszło do składania oświadczeń woli pomiędzy spółką a członkiem zarządu, zdolność do podejmowania czynności prawnych w imieniu spółki oceniamy według przepisów Kodeksu spółek handlowych, a treść czynności prawnej według przepisów Kodeksu cywilnego. W spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością stosownie do art. 210 § 1 k.s.h. w umowie między spółką a członkiem zarządu spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą wspólników. Zatem Kodeks spółek handlowych nie przewiduje możliwości zawarcia umowy cywilnoprawnej pomiędzy członkiem zarządu, a spółką reprezentowaną przez innego członka zarządu, jak również możliwości zawarcia umowy pomiędzy zgromadzeniem wspólników, a członkiem zarządu spółki. Umowy takie może zawierać wyłącznie rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą wspólników. Przepis art. 210 § 1 k.s.h. dotyczy zarówno umów związanych z pełnioną funkcją w zarządzie spółki, jak i umów zawieranych z członkami zarządu poza stosunkiem organizacyjnym.

W tym miejscu dodać należy, że przepisy Kodeksu spółek handlowych w zakresie, w jakim nie odsyłają do możliwości odrębnych uregulowań w statucie spółki mają charakter przepisów bezwzględnie obowiązujących. Dlatego też sporne umowy (nazwane przez strony, które je podpisały umowami o dzieło) są umowami nieważnymi w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., bowiem zostały zawarte w sposób sprzeczny z art. 210 k.s.h. Umowa zawarta pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, reprezentowaną przez członków zarządu a innym członkiem zarządu jest umową nieważną od dnia jej podpisania i nie rodzi żadnych skutków, w tym skutków wynikających z ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2013, poz. 1442 – j.t.). Umowa cywilnoprawna zaciągająca zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz członka zarządu tej spółki, będącego jednocześnie jej współnikiem, niezależnie od tego jak została nazwana w momencie składania oświadczeń woli, a która jest nieważna ze względu na niewłaściwą reprezentację spółki przy jej zawieraniu, nie może być konwalidowana przez fakt, że zgromadzenie współników spółki wiedziało o zawartej umowie i ją akceptowało. Z samego faktu wypłacenia członkowi zarządu wynagrodzenia na podstawie nieważnej umowy nie można wywieść skutku w postaci objęcia członka zarządu spółki obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Wynagrodzenie członka zarządu spółki wypłacone na podstawie nieważnej umowy nie wchodzi do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż umowa nieważna od samego początku nie rodzi obowiązku objęcia ubezpieczeniami społecznym.

Odnosząc się do zarzutów zawartych w apelacji należy zgodzić się z organem rentowym, że charakter i treść warunków określonych w spornych umowach, a nieważnych z przyczyn podanych wyżej, wskazuje na to, że nie były to umowy o dzieło uregulowane w art. 627 k.c., lecz umowy zlecenia. Prowadzenie spraw spółki, sprawowanie jej zarządu może być wykonywane w ramach umowy starannego działania, a nie w ramach umowy rezultatu. Stąd też zgodzić się należy z poglądami prawnymi zaprezentowanymi w uzasadnieniu apelacji, a dotyczącymi charakteru prawnego umów o dzieło i umów zlecenia. To jednak nie wpływa to na wynik sprawy, bowiem wyrok Sądu Okręgowego mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu z przyczyn wskazanych wyżej.

Mając na uwadze powyższe należało oddalić apelacje organu rentowego na podstawie art. 385 k.p.c., jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

O kosztach procesu za drugą instancję Sąd Apelacyjny w Łodzi na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, przy zastosowaniu stawek z § 6 pkt 4 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz. 461).